

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.
(Začasno le dvakrat ne teden.)

Uredništvo in upravnništvo: KRŠKO.

Naslov za dopise: »Naprejš«, Krško.
Ček. rač. št. 11.959.

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Stane mesečno 20 Din, začasno 10 D.
za inozemstvo 30 Din, začasno 15 D.
(dokler ne začne zopet redno izhajati.)
Oglasi: prostor 1×87 mm 1 Din.
Mali oglasi: vsaka beseda 50 p, najmanj 50.
Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priložijo. Rokopisi se
ne vračajo.

Reklamacije za list so pošt. proste.

Načelo javnosti.

Med socialisti je načelo javnosti zamagalo že takrat, ko so začeli boj proti tajni diplomaciji. Le zelo nerodni ljudje so mogli misliti, da je tajna diplomacija samo med kapitalisti greh, med socialisti pa da bi ne bila; ali pa še celo, da bi bila diplomacija med kapitalisti greh, med socialisti pa čednost — tako so mogli govoriti edinole demagogi, ki so se med socialiste vrnili z namenom, da jih izkoriščajo in zavedejo na stranpoli.

Sem spadajo tudi tisti, ki pravijo, da so samo za takozvano »organizacijsko javnost«, to se pravi, da naj izvedo vse le organizirani člani, ne pa tudi neorganizirana javnost. Taka organizacijska javnost sploh ni javnost. Tudi nima pomena, ker tisti, pred katerimi bi organizacije hotele svoje posle skrivati, imajo po organizacijah dovolj ogleduhov, ki jim vse izdajo bodisi za denar, bodisi iz neumnosti. Tudi pri majhnih organizacijah je tako, kaj pa šele pri velikih. Torej nikakor nima pomena, če hočemo kaj skrivati. Taka organizacijska javnost je imela pomen samo v časih preganjanja, ko je bilo politično udejstvovanje od državnih motcev prepovedano in se je moralo vse vršiti v tajnih organizacijah. Take organizacije so pa zelo težko životrajne. Dokler so bile majhne, niso mogle ničesar doseči, ko so bile malo večje, so zvedeli zanje mogočnejši in so jih v krvi udušili. Zgodovina nam pripoveduje, da se nikjer na svetu nikdar ni posrečilo s tajnimi organizacijami doseči kak napredek; edino, kar so dosegli, so bili razni atentati na posamezne kapitalistične eksponente, kar pa ni prav nič pomagalo, na teroristični način se delajo samo žrtve na obeh straneh, napredek pa na nobeni.

Organizacijska javnost sploh ni nikdar obstala, čeprav so jo večkrat poskušali uveljaviti. Vselej je pomenila samo slepilo za delavce. Voditelji so vedeli, člani so pa tavalili v temi.

Zdaj pa je pri nas načelo resnične javnosti po triletnih bojih končnoveljavno zmagalo, nikogar ni več v naši stranki, ki bi hotel braniti tajnosti, nasprotno so pa zelo mnogi, ki zahtevajo, naj se načelo javnosti še bolj poglobi in naj se izvaja do zadnje pike. In ti bodo zmagali. Ni več daleč čas, ko ne bo nobene strankine zadeve, ki bi ne bila objavljena. Pa ne samo v kakem posebnem »Organizacijskem vestniku«, kakor ga nekateri predlagajo, ampak v »Naprejš«. Če bi hoteli objavljati v Organizacijskem vestniku, ki bi ga dobivali samo člani, smo lahko prepričani, da bi si preskrbeli ta vestnik vsi tajniki kapitalističnih organizacij — pa brez posebnih težav, morebiti bi ga imeli v rokah prej, nego naši člani. Zato pa ne bi ničesar organizatorično važnega zvedeli tisti proletarci, ki so pravzaprav naši po prepričanju, ki pa ne marajo še pristopiti, ker nam ne zaupajo, in pa tisti, ki sploh še ne vedo, kaj je stranka in kakšno je njeno delo in namen. Ti bodo šele iz objavljanja strankinih poslov in bojov spoznali, za kaj gre, bodo začeli počasi spoznavati, da gre tudi za njih interese in bodo začeli čutili, da morajo sodelovati.

Vse to in še tudi druge razloge naši člani vedo, zato so na vsej črti za načelo javnosti. Nikdar več ne bo naša stranka igračka v rokah diplomatov, pa naj se razni »zaslužni socialisti« iz dōbe tajne diplomacije in črnih fondov še tako trudijo. Prav nič več nam niso nevarni.

Nevarni so nam pa drugi. Tisti namreč, ki jim je žal, da so stali pri teh bojih za načelo javnosti lepo ob strani in gledali, ali bo zmagalo ali ne, zdaj pa, ko je že zmagalo, so naenkrat tudi oni za javnost, pa ne za tako, kakršno izvajamo mi, ampak za še bolj natančno. Ni jim dovolj, da objavljamo organizacije in člane, članske prispevke in darove za tiskovni sklad, celo bilanco in ves zapisnik strankinega zbora s prednostmi in napakami, z dobrimi in slabimi stranmi stranke — vse to jim še ni dovolj, ampak zahtevajo, da bi stranka sploh ne smela pisati nikomur nobenega dopisa, ampak da bi morala vse, kar ima komu povedati, povedati v časopisu. Pri tem pa zahtevajo, naj bi bil ta časopis samo tednik...

Taki ljudje in njih demagogija so nam zdaj najbolj nevarni. Enako kakor tajni diplomati nam hočejo tudi ti zavezati usta, čeprav z nasprotnim naukom. Prvi so nam prepovedovali o notranjih stran-

kinih zadevah sploh kaj pisati, drugi pa hočejo, da izpolnimo svoj list z nepotrebnimi malenkostmi in da izgubimo na ta način prostor za važne zadeve. Prvih smo se v 3 letih boja s težavo otesili, z drugimi boj šele začeli. Ta boj ne bo tako težak niti ne bo tako dolgo trajal, ker so se naši člani med tem časom že naučili ločiti zrno od otrobov, podcenjevali ga pa tudi ne smemo, kajti nasprotnik je isti in sredstva rabi ista: denar in nezavedno maso. Poskrbeti bo treba za odpomoč v dveh smereh: prvič je treba z vso silo delati za razširjenje tiska, da bomo imeli več prostora na razpolago in da bomo lahko tudi malenkosti objavljali, drugič pa je treba še bolj nego doslej skrbeti za debate in diskusije o tem, kaj je prav in kaj ne. Pri takih debatah se delavstvo največ nauči. Čeprav so včasih neprijetne za razne »miroljubne« ljudi (po domače bi jim morali reči »lenuhi«) vendar je vsak udeleženec toliko pri njih napredoval, da se mu je še vselej izplačalo biti malo »razburjen«.

Česa je treba v »Konsumnem društvu za Slovenijo«?

V času pred vsakoletnim občnim zborom Kons. društva za Slov. se je že večkrat prereševalo vprašanje, kako bi bilo treba urediti tam gospodarstvo, da bi bilo za delavstvo bolj prav nego je. Razna članska zborovanja po podružnicah so tudi predlagala razne predloge, ki so se več ali manj ostro tikali boleznih v koreninah, toda na občnih zborihih samih pa ni nikdar prišlo do pravega odločnega nastopa. Ampak se je gospodom komandantom še vselej posrečilo zmešati delegatom glave, da so se zadovoljili s kakimi lepimi besedami in obljubami, do pravih sklepov pa ni nikdar prišlo.

Lansko leto je bil predlog že precej jasno stiliziran in tudi je bilo upati, da zmaga, kajti ne le delavski delegati sami so bili precej na jasnem, ampak so imeli tudi govorniki, ki bi bil zmožen nakane nasprotnikov na licu mesta pojasniti in pomagati pravici do zmage. Bil je to Franjo Koren iz Celja, takratni predsednik naše stranke. V tega je delavstvo zaupalo tako, da samo niti ni mnogo premišljevalo o stvari. To je stara napaka delavstva, da kadar komu zaupa, mu zaupa preveč. In kdo takrat Korenu ne bi zaupal?

Predlog se je glasil, da se mora izpremeniti § 8. pravil. Ta § zahteva, da morajo biti člani direktorija pri zadrugi nastavljeni. Teh članov je pet, in ne le, da imajo zelo veliko moč še s tem, da tvorijo direktorij, torej pravcato vodstvo zadrugihih poslov v velikem, ampak oni tvorijo tudi večino v načelstvu, ki sestoji iz 9 članov. 5 članov direktorija in še drugi štirje. Kar torej direktorij sklene, to načelstvo vselej potrdi, saj ima direktorij v njem absolutno večino. Nadzorstvo je pa bodisi nezmožno kontrolirati načelstvo, bodisi ima take ugodnosti, da se mu ne ljubi vmešavati se v sršenovo gnezdo, odkoder dobi namesto medu prav lahko tudi strupen sršenov pik. Koren je bil pa na eni strani kot obrtnik gmotno neodvisen, po vrhu je imel zaupanje stranke in bil je tudi član nadzorstva Konsuma. Kot tak je sam nastopal za izpremembo § 8 — kdo bi mu ne zaupal? Imel je pa tudi sklep celjskega krajevnega zbora v žepu, ki mu je naročil, naj dela za odstranitev § 8. Koren je pa na občnem zboru to zaupanje zlorabil in kot vodja opozicije prestopil v vladno stranko z izjavo, da se je prepričal, da tega paragrafa ni treba izpreminjati. Tako je ostal ta paragraf v veljavi še nadalje, čeprav ga mnogi člani še niti ne poznajo, kaj še, da bi razumeli njegovo dalekosežnost tako, kakor so jo razumeli g. Kristan, Uratnik in Drazil l. 1920, ko so ta paragraf delali. In ker je ostal v veljavi, zato so Kristanovci v Konsumu delavstvo še nadalje prav po notah izžemali, kakor kaže revizijsko poročilo, ki ga objavlja »Ljudski glas«.

Treba je torej doseči izpremembo pravil. Toda če se zopet ponesreči, če se zopet najde kakšen Koren, ki bo vodil opozicijo samo zato, da jo bo zapeljal, potem lahko vsak delegat tudi brez izpremembe pravil doseže isti uspeh — porabi naj § 17 pravil, ki pravi: Občni zbor je upravičen odpustiti celokupno načelstvo, kakor tudi vsakega posameznega člana načelstva iz službe. Gradiva za obtožbo je več kot preveč, zadošča pa že tudi najmanjši slu-

čaj n. p. tisti, ki je bil objavljen v »Naprejš« [Lj. glasu] dne 10. jan. 1924. pod naslovom Trgovske tajnosti: ker je slavnj direktorij skrival svoje prelepe dobičke, je odločil nastavljenca, kateri je o teh dobičkih poročal delegatu, kakor je po svoji vesti upravičen in dolžan. Nastavljenec se je pa pritožil in sodišče mu je seveda dalo prav. Na ta način je trpela zadruga občutno gmotno škodo, še večja bi pa ta škoda postala, če bi občni zbor take direktorije še nadalje pustil gospodariti, saj bi ustrahovali vse nastavljenca tako, da bi članstvo nikdar ničesar ne zvedelo o »velikih zaslugah« g. Kristana in njegovih pristašev.

Razno.

VABILO.

Seja okrožne strokovne komisije v Celju se bo vršila v sredo 27. februarja 1924 ob 1/2 19. v dvorani pri g. Janžeku Za kresijo s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje; 2. Poročilo tajnika; 3. Priprave za 1. maj in III. vsedelavski zlet; 4. Produktivne zadruge in njih cilji ter agitacija zanje; 5. Nastavitev pomožne moči za tajništvo; 6. Razno.

Na sejo so vabljene vse organizacije celjskega teritorija po svojih podružnicah ali pa po krajevnih medstrokovnih odborih in sicer: Celje, Liboje, Šoštanj, Velenje, Zidani most, Hrasnik, Trbovlje, Radeče. Radi važnosti dnevnega reda naj nihče ne izostane.

Pred novimi razkoli pri Korunovcih. Odkar je začel g. Anton Kristan izdajati list »Pod lipo« in sedaj še »Produkcijo«, so Korunovci čisto iz sebe. Njihova jeza se razteza najbolj na Maribor, kjer jih proletariat zapuša. Razni Vrankarji in Golmajerji bi radi uprizorili nov puč pa se ne da, ker jim odpovedujejo njih lastni pristaši. Največjo skrb prenaša pek, mojster Koren v Celju, ko vidi, da se je z njegovim zedinjenjem vse razednilo. Kaj sedaj? Nazaj k »Bernotovcem« ni mogoče, Korunovci pa propadajo s svojim Kristanovim materialom. Ali naj pojde tudi on h Kristanu? Že, že, ali tam je produkcija in bo treba dati pekarno na razpolago zadrugi, ne samo 70 Din progresivnega davka. Kam torej? No, k demokratom, tam so še obrtniki za — »zedinjenje«.

Vzeti, kjer ni, dati, kjer je. »Radikalni glasnik« št. 6. pohvalno omenja radikalnega gerenta trboveljske občine, ki je nakazal škofijskim zavodom v Vižmarjih 1000 Din podpore. Predzadnja »Pravica« je pisala, da se škofijski zavodi vzdržujejo iz dohodkov 25.750 ha škofove zemlje pri Gornjem gradu. Ta zemlja, ki se v tako dober namen uporablja, se zato ne sme razdeliti med ljudstvo, ne glede na to, da se — nihče zanjo ne priglasi, pravi »Pravica«. To puščamo brez komentarja. Nekaj drugega pa nam mora na jezik: ista številka »Radikalnega glasnika« omenja malo pozneje, da je šola v Sv. Katarini (Trbovlje) že cele tedne zaprta radi pomanjkanja — kuriva. Prosimo: v Trbovljah, kjer se nakopije največ slovenskega premoaga, primanjkuje neki šoli kuriva! Če ni to brezprimeren dokaz za to, da hodi kapitalistični družabni red z nogami po zraku! In g. radikalni trboveljski gerent se ne zveni, da bi dal tej šoli 1000 Din za premog, kakor jih je dal bogatim škofovim zavodom! Gotovo, škofovi bodoči popje so mu bolj na srcu nego revna šolska deca proletarskih staršev.

Celjska »Svoboda«. Že zopet razbijajo! Tako bodo trdili nekateri od »Pokrajinskega tajništva SPJ« iz Gosposke ulice, ker hočemo biti v socialistični kulturni organizaciji »Svobodi« tudi enotni. Ker ne moremo več prenašati zavlačevanja sklicanja obč. zbora »Svobode«, podružnice Celje, smo se odločili zahtevati od sedanjega predsednika Čebularja, da skliče občni zbor po določilih pravil »Svobode«, da se mora obč. zbor sklicati z objavo v »Naprejš«. Siti smo politike Čebularja et komp., ki izgleda kakor dvojni obraz in ki je povzročila dvakratni razkol v delavskem gibanju v Celju. V stranki SPJ so ti ljudje centralisti in »edino priznani« internacionalisti, a v kulturni organizaciji so separatisti in absolutisti. Sočasno, ko so delali ljudje okrog Korenovega tajništva v naši stranki za »zedinjenje«, je Čebular »Svobodo« razbijal in razbil. Razveljavil je članske legitimacije in znamenke, če z dovoljenjem višjih sil, ne

vemo. Polastil se je društvenega imetja, predvsem knjižnice, in s tem je celjska podružnica odrezana od celote. Zato tudi nismo imeli pravice na kongresu. Vse to je zakrivil tisti Čebular, ki je tajnik centralistične SPJ in predsednik separirane „Svobode“ in povrh še kapitan UDR vse v eni osebi. Vsa ta centralistično separatistična grupacija se nahaja v tistem tajništvu (Gosposka ulica 3), katero priporoča Svetek v „Del. koledarju“ [Značilno je tudi to, da je Svetek obenem predsednik Svobode!]

Kdo pomaga Kristanu zopet na površje? Komunisti in Korunovci! Na članskem zborovanju „Konsumnega društva za Slov.“ 19. t. m. v Ljubljani (za dve prodajalni, v Trnovem in v Sodni ulici) so mu pri pomogli do izvolitve v krajevni odbor in tako bo postal najbrž še celo delegat na občni zbor.

Korupcija v parlamentu je potrjena s 117 glasov radikalcev, Turkov in nekaterih drugih poslancev proti polovici opozicije, t. j. 77 glasovom. Dr. Laze Markoviča ne izroče sodišču. Druga polovica opozicije se je najbrž tudi strinjala s tem, vendar si ni upala glasovati že radi svoje opozicijskega ne. Stori la je po svoji stari taktiki tako, da pri glasovanju sploh navzoča ni bila.

Opozicijske stranke so med seboj sklenile sporazum, blok je torej perfekten. Kako se bodo gospodje v nadalje med seboj sporazumeli, ko vsak izmed njih tako zaljubljeno zaupljivo špega tja na ono stran, kjer sedi ovaj čovjek — Pašić, to sam večni Bog vedi.

Hrvatska federativna republikanska stranka se imenuje nov nestvor hrvatske buržoazije. Voditelji Hrvatske zajednice so sklenili z Radičem spojitve v eno samo stranko, ker je pač nerodno, da bi smel samo Radić z nekaj svojimi pristaši — inteligenti voditi hrvatske seljake za nos. Tudi drugi hrvatski inteligenci se cede sline za voditeljskimi mesti in Radić se je vendar omečil in je skoval z njo novo stranko. Morda bo zdaj hrvatski seljak postal pametnejši, ko bo videl, kako njegov očka „čovječanski“ republikanec z njim trguje kakor s klavno živino.

Socialna slika iz Zagreba. V sredo je vdrlo 35 brezposelnih zagrebskih delavcev v ljudsko kuhinjo, kjer so pojedli vsa jedila, nato so mirno odšli. Časopisje govori o tem dogodku in poudarja, da ima tamošnji osrednji urad za zavarovanje delavcev še kakih 20 milijonov dinarjev davčnih vplačil za nezaposlenost, ki jih pa vlada ne dovoli razdeliti. Dokler imamo kapitalistično vlado, ki potrebuje vsak delavski krajcar, da si kupuje zanj suženjske duše, je to popolnoma v redu. Nekaj drugega je pa vmes: v Zagrebu je okrog 10.000 brezposelnih delavcev in uradnikov. Vsi ti nimajo seveda nobene organizacije, vsaj take ne, ki bi jim bila zmožna pomagati. Koliko je zaposlenih delavcev, ki so istotako brez organizacije in so zato na milost in nemilost izročeni bedi, kadar se kakemu vampežu zljubi pometati jih malo na cesto, niti nečemo izračunati. Če bi vse te ogromne mase imele količkej soli v glavi in bi se pravočasno zavarovale pred bedo, bi se ne moglo zgoditi, da skušajo lačni proletarci kakor kapitalisti s talvino — incident v zagrebski ljudski kuhinji imenujemo talvino, — če ne celo rop — dokazovati svoje pravice do življenja. Kaj bodo posledice tega dejanja, ki so si ga krivi predvsem sami, ker niso hoteli ob pravem času misliti na vse eventualnosti v bodočnosti? Zaprlj jih bodo — za eksempl, namesto da jim preskrbe dela in kruha. S stališča meščanske pravice je tudi to popolnoma v redu. Mogoče pa bodo dotični proletarci v verigi novih krivic prišli do spoznanja, da nič ne pomaga letati k dežnikarju medtem, ko se ploha ulije.

Radikali z demokrati že znova barantajo za upostavitve vladne koalicije. Naši klerikalci so vsi prepadeni, ogorčeni, razburjeni, razdivjani, obupani in žalostni. Norci ste, pograbbite vendar priliko, predno vas liberaluhi prehitijo! Nikar ne bodite že sedaj preveč nesramni s svojimi zahtevami za vstop v vlado, saj hoste pozneje lahko sleparili, kolikor vas bo volja. Saj vendar ne mislite, da vam še kdo res verjame, če v kažete na zunaj radikalcem tako osoren in nepopustljiv obraz! Zgrabite brž priliko, drugače se utegne res zgoditi, da se ne bo pop Korosec nikoli več valjal po ministrskih foteljih.

Radotelegrafija in radiotelefonijski — nov škandal za Jugoslavijo. V zadnjih časih čitamo vedno bolj pogosto senzacionalne vesti o napredovanju brezžične tehnike v inostranstvu. Vsak dan nam prinaša kako novo iznajdbo, v inostranskih državah je strast od novega izuma že tako silna, da si tam človeka, ki bi ga ne poznal in tudi uporabljal, skoro že predstavljati ne morejo. Kakor vselej ob takih prilikah, je razumljivo, da so si hoteli tudi tukaj zasebni dobičkarji prilastiti monopol in si kovati na račun znanstveno praktičnega dela posameznih ljudi svoj kapital. Šle so jim v tem oziru na roko buržoazne vlade, ki so n. pr. prepovedale širokim masam imeti lastne sprejemne in oddajne aparate brez uradnega dovoljenja, ki so predpisovale, kakšnih aparatov se morejo ljubitelji posluževati, ki so predpisovale dolžino električnih valov za zasebno uporabo, s čimer so hotele preprečiti, da bi stopali ti ljubitelji po poljubnosti v stik z inostranskimi oddajnimi postajami in uživali n. pr. na Dunaju ali v Trstu radiotelefone koncerte in podobne prireditve, ki se vršijo v Londonu ali v New Yorku. Nesramnost teh buržujskih vlad je šla celo še dalje: predpisovale so tovarne,

v katerih si smeš kupovati tozadevne potrebščine. Kakšen namen so imeli vsi ti predpisi, leži na dlan. Še pred dvema, tremi tedni je obstajal tak sistem n. pr. v naši sosedni Nemški Avstriji. Pa ni nič pomagalo. V vseh drugih državah je po kratkem boju zmagala struja, ki se je upirala temu, da bi kapitalistična požrešnost tudi v tej stroki delala napredovanju in človeški svobodi nasilje. Tako danes skoro že v vsaki državi lahko poseduješ potrebne aparate, ne da bi to koga kaj brigalo. Ena glavnih posledic te zmage pa je bila, kakor smo že omenili, da se radiotelefonijska na čudovito hiter način izpopolnjuje. V Ameriki so iznašli n. pr. tako majhne sprejemne aparate, da jih vtakneš kot prstan na roko, pa lahko poslušaš radiotelefonske prireditve, kadar se ti zljubi in od koder se ti zljubi, s temi majhnimi aparati zaenkrat seveda še ne iz prevelike razdalje. Zadržimo se v tem oziru so izmed najlepših: posrečilo se je namreč na poseben brezžični način prenesti na velike razdalje tudi sliko dotičnega, ki si žnjim v stiku, tako da ga ne samo slišiš, temveč tudi v posebnem zrcalu živega vidiš pred seboj. Tako je po drugod. Mi, slavna, demokratična in svobodna Jugoslavija, delamo v tem oziru seveda izjemo. Pri nas obstaja neki škandalozni poštni red, ki prepoveduje posameznikom vsako posest sprejemnega ali oddajnega radijskega aparata, če ti vladna porodica ne da za to dovoljenja. Če bi ga hotel imeti na takšen način, ga mora pošteno ravnateljstvo uničiti! To je škandal! Za vladno buržoazijo sicer ne, ker ta ima dobiček od tega, če korakajo njeni Jugoslovani kakor volički par sto let za vsemi drugimi kulturnimi narodi, toda škandal je za jugoslovansko javnost, ki si pušča po par požrešnikih in zatelebanih reakcionarjih v lastno skledo pljuvati. Več zavednosti v ljudi, pa se bo ta sistem raztreščil, več odločnosti, pa bo moralo birokratično kljuse svoje fige, svoje naredbe samo pozreti. Tudi pri nas moramo priti do tega, da bomo lahko z enakim korakom napredovali kakor ves ostali svet, tudi pri nas mora biti taka svoboda, da stopiš lahko kadar se ti zljubi v stik z najoddaljenejšim sozemljanom, ker časi zaplankanosti med državne meje so minuli. Kdor to razume, naj se našemu protestu pridruži in naj nam pomaga strmoglaviti sistem, ki nas hoče po vsej sili imeti zaplankane!

Velika nesreča na glavnem ljubljanskem kolodvoru. V petek okoli 4. ure zjutraj so nakladali v bližini prelaza na Dunajski cesti premog na lokomotivo lahkega tipa. Neki delavec je stroj premaknil, da bi bilo nakladanje lažje, pa ga ni mogel več ustaviti, ker pokvarjena naprava ni funkcionirala. Spretno je skočil z njega in stopil je vedno hitreje drvel preko postaje proti kretalcem, ki so bile vse okrenjene proti glavni kretalni nasproti carinskim uradom. Na tej je stal deloma že okrenjeni stroj težkega tipa, ki je bil zakurjen. Drveči stroj se je pogreznil v okretnico, zadel v pravem kotu ob tam stoječi stroj, ga premaknil s tračnic in močno poškodoval. Močno je poškodovan tudi mostič okretnice. Lahki stroj je popolnoma pokvarjen in ga bodo morali demontirati. Sreča je samo ta, da ni bila nobena oseba pri tej nesreči poškodovana, ker se upravni organi ne brigajo niti za popravilo strojev in bi se še manj brigali za poškodovane ljudi.

„Prošnje“. V albanskem Skadru vlada glad. Zato so skadrski meščani v sporazumu s katoliškim plemenom Miriditov poslali posebno deputacijo v Beograd, naj jugoslovanska vojska Skader zasede. Tako poročata jugoslovanski listi. To je navaden larifari. Še predno se je komu o gladi v Skadru sploh sanjalo, so bile že razširjene vesti, da je Mussolini v tajnem paktu s famijlo Pašičevo dovolil, da postane Skader v zameno za Reko jugoslovanski. Vlada je te vesti tnila, češ, da je Mussolini res dal tako dovoljenje, toda Pašić ga je odklonil, ker bi utegnili v nasprotnem slučaju imeti Slovenci in Hrvati dokaz v rokah, da prodajajo srbske famijle slovenske in hrvatske interese za svoje lastne velikosrbske interese. Oje, srbska buržoazija podaja vsak dan več nego preveč dokazov, da so ji slovenski in hrvatski interesi deveta briga, da nas več nego preveč izkorišča kot sužnje, ker si domišljuje, da tvori ona „Herrenvolk“. Ne vemo torej, čemu so postali gospodje naenkrat tako sramežljivi in ob konkretnem slučaju zanikajo, da bi nas v resnici prodajali. Kar povejte, gospodje, da ste bili zavoljo Skadra z Italijo domenjeni in da bi v tem Skadru nikdar ne izbruhnila nobena „lakota“, če bi se ne podpisal laško-jugoslovanski sporazum! Sicer pa, tisti ki gladujejo, res nimajo povoda, da bi prosili jugoslovanske izžemalce za kruh. Ti ga ne dajo niti domačinom. Slučaj: Dalmacija, Črna gora in več ali manj po vsej ostali Jugoslaviji in sicer v vsak dan hujši meri. Torej, gospodje ne bodite tako štorkljasti v svojih diplomatskih iznajdbah.

Balsamacija Ljeningovega trupla ni uspela in je truplo že začelo razpadati. Zato je sovjetska vlada zabranila nadaljne obiske in ogleda v Ljeningovi grobnici.

V Sofiji je prišlo do ponovnih krvoprelitij. Anarhistična stranka je sklicala v neko hišo tajno sejo. Policija je hišo obkolila, na kar so jo anarhisti sprejeli s strelji. Policija je hišo zažgala, vendar so ji obkoljenci skoro vsi ušli. razen treh, ki so zgoreli. Policija je imela tudi težke izgube.

Madjarska krona je padla pod psa. To je v zvezi s katoliško vladajočo moralno, ki je tudi že davno noben pes več ne povoha. Nelogično bi bilo,

če bi hrvatski režim na Madjarskem ne sledil tudi v valutarnem oziru krvavim režimom v sovjetski Rusiji, na Poljskem, v Nemčiji in kakor vse kaže sedaj tudi na Francoskem. Med tem narašča na Madjarskem vedno bolj odpor proti Horthyjevi vladavini. Te dni je bil v Debreczinu prvič po dolgem času in navzlic vsemu terorju belih tolp izvoljen z ogromno večino za poslanca eden izmed članov prevratnega Karolyjevega kabineta, bivši minister Nagy. Na dan obletnice, ko so bele tolpe umorile dva urednika socialistične „Nepszave“, se je zbralo v Budimpešti nad 60.000 proletarcev na njun grob. Horthyjeva policija je bila proti tej ogromni sili demonstrantov brez moči. To so obenem z devalorizacijo Horthyjeve krone dokazi, do se je vlegel madjarski katoliški režim na zadnjo posteljo. Njegov finančni minister je že odstopil, istotako justični.

Napredni Turki. Angorsko prosvetno ministrstvo je odredilo, da morajo vsi državljani turške države brez razlike vere praznovati petek kot dan počitka. To še ni nič napredno. Toda ministrstvo je obenem odredilo, da se morajo iz vseh šol odstraniti sploh vsi verski znaki. Rimska „sv.“ stolica se namerava proti tej odredbi pritožiti. Je pač dve tisočletji za Turki in meni, da to fantom in dekletom pri učenju kaj pomaga, če jim obesi kaj slabih „svetih“ podob v šolske sobe, da pred njimi malikujejo ali pa tudi ne, kakor je pač značaj tistih fantov in deklet.

Frank pada, Poincaréjev vpliv tudi. Vsak dan se vrše v francoski zbornici kaka glasovanje, ki je pri njih opazovati, da dobiva vlada vedno zaupanja. Glede franka je izgovoril finančni minister de Lasteyrie, da ni povoda imeti nezaupanja v njegovo zopetno sanacijo. Mi smo tudi tega mnenja. Čim bolj bo rastle nezaupanje do bedaste politike sedanje francoske vlade, tem bolj bo moralo rasti zaupanje v zdravje francoske valute.

Pristaniška stavka na Angleškem je končana. Delavstvo je popolnoma zmagalo.

V Ameriki so se začele vzbujati škandalne afere. Ni dolgo tega, odkar so prišli bivšemu državnemu tajniku Fallu na sled, da je na račun države preskrbel neko petrolejsko družbo s celo vrsto koncesij pri čemer je sam postal eden velikih milijonarjev. Afera teče. Sedaj so izsledili neko banko, ki je v soglasju z visokimi državnimi funkcionarji hotela vtihotapiti za 2 milijona dolarjev ponarejenih bankovcev v neko državno banko. Tam v Ameriki gre vse na debelo; najbolj pa sleparija.

Šole za slepce v Združenih državah. Po poročilu prosvetnega urada v departmentu za notranje zadeve je bilo leta 1922 v Združenih Državah 73 šol za slepce, katere sta obiskovala 5.602 učenca. Od teh šol je 48 državnih zavodov in izmed teh jih je trinajst za slepce in gluhonemce. Ena šola je v Portorico; 16 jih pripada mestnemu šolskemu sistemu in 8 je privatnih zavodov. Vsega skupaj imajo te šole 140.905 knjig s posebnim slogom, ki ga slepci čitajo z otipanjem. Poleg teh so imele šole tudi 61.785 tiskanih knjig. Skupni dohodki teh šol iz držav. okrajev, mest, privatnih darov, skladov itd. so znašali okoli tri in pol milijona dolarjev. Stroški so znašali okoli dva milijona sedemstotisoč dolarjev. Ti stroški so pokrivali gradnje in trajne popravke, učitelje, plače, knjige in druge tekoče izdatke. Poročilo pravi, da posedujejo te šole imovino v premočninah in nepremičninah v vrednosti šestih milijonov dolarjev. — [F.L.S.]

Notranjepolitičnemu položaju.

Radikalna vlada ima v parlamentu 109 članov radikalnega kluba za seboj. Opozicija (demokrati, klerikalci, Spahovi Turki, zemljoradniki in še par malenkosti) ima 106 ljudi. V sredi čepijo džemietovci in Nemci (skupaj 21 mandatov), ki podpirajo vlado, kakor znano, le za vedno nove koncesije. Če jim vlada enkrat odreče, preneha v istem trenutku biti vlada. Na drugi strani, če bi poslali Radičevci samo 22 svojih ljudi v Beograd, bi bilo vlade istotako konec, navzlic džemietovcem in Nemcem. Radičevci so se te dni s posemeznimi velikimi opozicijskimi klubi faktično dogovorili, da jim pošljejo še celo nekaj več nego 22 poslancev na pomoč.

Zakaj se pa gospodje tako mude s tem obračunovalnim nastopom? No, to je tista politična svinjarija, ki kompromitira opozicijske meščanske stranke prav tako kakor vlado. Gospoda v opoziciji sploh samo spredaj na vlado tuli, zadaj se ji pa vsak zase liže, resna opozicija ji je deveta briga, odvisna od tega, če je v kakem trenutku z vlado v pogajanjih ali v sporu. Vsaka izmed opozicijskih strank zase ve, da ji njej sami ne bo dalo nič profita, če se sedanja vlada strmoglavi. S tako mešano družbo, kakor jo kaže sedanja opozicija, je nemogoče ustvariti novo vlado, ki bi se držala več nego par tednov.

Zato pa gospodje pri vsakem glasovanju v skupščini tako narede, da vlada res ne dobi manjšine glasov kar bi pomenilo nezaupnico in nato demisiijo. Lep dokaz nam je nudilo te dni glasovanje o laško-jugoslovanski pogodbi, ko so se klerikalci in Turki s „protestom“ odstranili iz parlamenta za čas glasovanja, ker je obstojala nevarnost, da odrečejo Nemci ali džemiet ali oboji skupaj in še del radikalnih poslancev, s čimer bi prišla vlada s svo-

jim predlogom na kant. Opozicija rjove proti radikalcem in zvezni pogodbi z Italijo, v istem trenutku pa omogoči kar najaktivnejše, da se radikalcem obdrže in pogodba sprejme. Vse v smislu Markovega protokola, ki se ga klerikalci in radikalcji še vedno oprijemljejo — seveda, brez dobička to ne gre. Agrarna reforma na cerkvenih veleposedstvih n. pr. se v plačilo za klerikalno rjovečo vladotvornost pod sedanjim režimom ne bo nikoli izvršila, niti v razpravo ne pride, kvečjemu, da si skočijo klerikalci in radikalcji za kulisami zares v lase, kar pa ni verjetno.

Ej, to je treba vse vedeti in razumeti, pa boš tudi razumel, zakaj imamo najškandaloznejši režim na svetu, čeprav je „opozicija“ močnejša nego ta režim! Po tem boš tudi razumel, zakaj ni še nobenega Radičevca v Beograd. Prvič: če so ti poštene in vidijo, kakšno koruzno razmerje vlada med opozicijo in vlado, potem se jim itak ne izplača iti v Beograd. Tam bi nič ne dosegli. Če so nepošteni in s svojo odstotnostjo podpirajo vlado v smislu Markovega protokola, ki so ga žnjo lansko leto sklenili, potem je zanje itak v redu, da ne gredo v Beograd. Profit imajo. Mi smo po vseh znamenjih bolj naklonjeni drugi razlagi, da je Radičeva banda ena sama banda z vso ostalo bando jugoslovanske buržoazije. Če radi drugega ne, se moramo nagibati k tej razlagi že zaradi tega, ker je nemogoča poštena, nekorumpirana stranka, ki načela javnosti ne priznava in se oklepa enega samega človeka, čeprav ta človek vsak dan znova dokazuje, da je enkrat tak, drugič drugačen.

»Razdor«.

Mnogi še vedno mislijo, da se kolje proletarijat med seboj, če piše „Naprej“ proti „Socialistu“. Vsem takim zopet in zopet priporočamo, naj pridno čitajo „Socialista“, da ga spoznajo. Boj proti „Socialistu“ je boj proti kapitalu in kapitalizmu. Le pogledite, kakšne članke pišejo ti gospodje! „Socialist“ št. 7 z 18. II. 1924 objavlja tole:

Kaj je veliko?

Ako so delavske organizacije slabe in nič ne žrtvujejo za pokret, — a ima delavska stranka vključ temu dnevnik, je to lepo in mnogi mislijo, da je to tudi veliko.

V resnici pa je to vir vsega zla.

Res veliko je le to, kar je solidno.

Ako spravijo delavci skupaj pol milijona kron in kupijo s tem podjetje, ki je vredno 10 milijonov kron, — mislijo mnogi, da je to veliko delo,

V resnici pa je prava moč tam, kjer je devet in pol milijona kron in ne tam, kjer je pol milijona kron.

Po vojni je bil naš največji greh, da smo hoteli biti večji, kakor smo.

Iz napak se moramo učiti in se moramo čuvati, da bi jih ponovno in v še večji meri delali. Zato je treba pojme o tem, kaj je veliko, temeljito spremeniti.

Veliko je to, kar je solidno. Za nas je veliko kar je res naše. Pri vsaki priliki si zato izračunajte, kaj se da doseči s tem, kar je delavstvo pripravljeno žrtvovati.

Veliko je to, kar je solidno in kar je res naše.

Dobro ste povedali, popolnoma po naše ste končali svojo strupeno puščico, naperjeno proti socialističnemu dnevniku. S tem koncem upate, da boste zabrisali pri delavstvu strup, ki puhti iz prejšnjih besed:

„V resnici je prava moč tam, kjer je devet in pol milijona kron in ne tam, kjer je pol milijona kron“.

Tako govorijo kapitalisti, ki merijo moč po kapitalu. Nikdar pa ne govori tako socialist, ki meri moč po delu. Tudi v sedanjem kapitalističnem družabnem redu prava moč ni v kapitalu, ampak v delu. Seveda je treba organizacije in zavednost, da se delavci ne dajo izkoriščati od mrtvega kapitala. Ali bi Kristanu kaj pomagali njegovi milijoni, če bi se mu delavci ne dali izkoriščati? Še na Bleđ bi se ne mogel peljati! Ali bi dr. Korunu kaj pomagale delnice če bi se delavci dotičnih podjetij ne dali izkoriščati?

Zavednosti in dobrih organizacij je treba, pa bo dobilo delo vso moč, kapital bo pa vso izgubil. Kajti kapital lahko vpreže živino, da mu goni njegova podjetja, pametni ljudje pa se ne dajo vpreči.

Dnevnik dela iz živine pametne ljudi.

Delavstvo je to vedelo, zato je vselej rado žrtvovalo za razvoj svojega tiska; vedno je hrepenelo, da dobi svoj dnevnik, da bo z njim lahko odbijalo težke udarce kapitalističnega tiska. Pa vse, kar je žrtvovalo, so pobrali deloma nepošteni, deloma lahkomišelní, deloma pa pijanski voditelji, kar je pa še ostalo, so zapravili slavohelepi demagogi, ki so hoteli imeti veliko stranko, pa čeprav bi bila polna gnoja.

Po vojni je spravil naš proletarijat 10 milijonov skupa. Kdor ne veruje, naj se spomni na 10 tisoč dolarjev, ki so nam jih poslali ameriški delavci za tiskarno in ki bi po sedanjem kurzu pomenili v kronah 3½ milijona. V zanje kupljeni Blasnikovi tiskarni pa so se ugnezdili Kocmurjevci s Prepeluhom in Kristanom; proletarijat iz te tiskarne

ni imel drugega ko „Avtonomista“, „Zarja“, in „Pod Lipo“. Zadnjega izmed njih plačuje „Konsumno društvo za Slov.“, uredništvo in uprava se pa nahajata v Kristanovi vili (Na Prulah št. 15), Enake dobrote je imel proletarijat iz „Ljudske tiskarne“, pa ni treba, da o njih govorimo, ker so znane prav tako, kakor „Avtonomist“ in „Zarja“. V Ljudski tiskarni odločuje zdaj g. dr. Korun, v Blasnikovi pa Tone Kristan, oba voditelja kapitala pa združuje veliki gromovnik proti kapitalu Rudolf Golouh, ki upravlja skupno z dr. Korunom Ljudsko tiskarno, skupno s Kristanom pa Blasnikovo...

Od tistih deset milijonov nima torej danes proletarijat res prav nič, niti pol milijona ne — 9 in pol milijona imajo pa Kristanovci in Korunovci. Pa kdo je danes še tako zaslepljen, da bi verjel, da je prava moč pri Kristanu in Korunu, pri proletariatu pa da je ni nič? Res imata še marsikje odločilno besedo, n. pr. v Strokovni komisiji in pri c. kr. čerkovnem zavodu in pri Kons. društvu za Slov. itd., toda hotela bi jo imeti tudi pri volitvah, zato ustanovljata nove stranke; pa jih ne spravita skupaj, ker je za stranko treba proletariata, ne pa denarja! In vsak svoj dnevnik bi rada ustanovila; pa tudi za dnevnik je treba proletariata, ne le denarja. Ljudje ne marajo listov, ki jih dobivajo zastoj; ne dajo se ukrasti, kakor se dajo ukrasti njih naslovi.

Gospodje demagogi! Vaše „delavske“ organizacije so slabe in nič ne žrtvujejo — to Vam prav radi verjamemo. Strankine organizacije pa niso slabe, čeprav so majhne in tudi tega ne more nihče trditi, da premalo žrtvujejo: L. 1923 so dale samih prispevkov 41.531 Din, za tiskovni sklad 14.851 Din in proti roparskim vitezom še 1.021 Din, vse to so dale v enem samem letu, ko „jih ni bilo“! Povrh so pa še plačevale časopise in knjige in upravljale svoje krajevne posle in pazile, da se njih prispevki ne izgube. Da, pazile so, in ta paznja spada tudi med požrtvovalnost, ker zahteva sodelovanja, pa se jim je tudi izplačalo to sodelovanje — kar so nabrali naši člani za tiskovni sklad in kar so plačali za brošure več, nego so res veljale itd., to je ostalo nedotaknjeno in je izkazano v bilanci kot dolg, ki ga je uprava dolžna darovalcu — organiziranemu proletariatu.

Ti darovi se niso razgubili po raznih skritih fondih, ampak so javno izkazani. In čeprav niso milijonski, zato so pa solidni in so res naši. 41 tisoč 65902 Din je prigrisnodela stranka v enem samem letu (ni popolnoma točno, 5.65129 Din je treba odšteti, to je gotovina iz l. 1922, kakor je razvidno iz bilance) dočim je imela l. 1920. nad milijon kron izgube, čeprav je bila takrat „velika“! Leta 1921. je bilo že samo pol milijona, l. 1922. samo četrt milijona izgube, l. 1923. pa nič, ravno teže je bilo doseženo in še celo prebitok.

Veliko je to, kar je solidno in kar je res naše. Dobro ste povedali — zdaj pa še povejte, kje imate kaj solidnega in kje kaj res „vašega“. Imate pač nekaj milijonov, pa ti niso vaši, ampak — „njegovi“. Zato „on“ tudi razširja teorijo, da je moč tam, kjer so milijoni, ne pa tam, kjer je zavednost in organizirana skupnost. In ker si lahko na prste izračuna, kako bodo naše organizacije kmalu tudi po številu velike, če pojde tako naprej, kakor gre zdaj, zato se že zdaj boji tistega dnevnika, ki ga bodo te organizacije s svojim lastnim denarjem izdajale, ne da bi bile odvisne od bančnega kapitala. To je za „njega“.

„v resnici vir vsega zla“.

Dnevnik bo po načelu javnosti pojasnil, kje je kapital in kje delo, kako se je združil kapital in kako se mora združiti delo, če hočemo odstraniti kapitalistično korupcijo. Prišlo bo na dan, odkod ima „on“ in njegovi bratci svoje milijone, in to bo zanj res vir vsega zla.

Za delavce bo pa lastni dnevnik vir napredka in zmage. To je dobro povedal delavec iz Žalca, ki je v zadnjem „Ljudskem glasu“ objavljen njegov dar za tiskovni sklad s pripombo „Za pospešitev dnevnika“. Ta pripomba je tako važna, da bi se morebiti izplačalo napraviti posebno rubriko za take darove, čeprav so menda vsi darovi za tiskovni sklad namenjeni pravzaprav dnevniku, ki bo z delavskimi sredstvi pospešil delavsko izobrazbo v korist vsega delavnega ljudstva.

Dopisi.

Trbovlje. Že v zadnjem „Napreju“ smo poročali o nekakšni zedinjevalni akciji od strani neodvisnežev in korunovcev, za kar so neodvisni sklicali v nedeljo 17. t. m. tudi shod, da poročajo o tem masi, a žal, masa ni prišla poslušat, ker ima o njihovi resnosti že dovolj izkušnji. Na omenjenem shodu so sprejeli tudi resolucijo za zedinjenje z Unijo slovenskih rudarjev. Mi ta korak pozdravljamo, vendar pa dvomimo o njegovi odkritosrčnosti in resnosti, ker so neresni še zadnji predlogi, katere smo poslali dne 30. aprila 1923. Namesto, da bi te predloge rešili, so izšli v svoje časopise celo ploho psov in napadov na našo organizacijo, ki se je tudi v težkih časih navzlic majhnemu številu članstva vzdržala na površju za obrambo delavskih pravic. Pripominjamo pa, da še danes vztrajamo pri svojih predlogih, ker ne čutimo potrebe spreminjati jih. Delavstvo je že spoznalo, in se že tudi, čeprav polagoma, vrača v organizacijo z zavestjo, da je

stara organizacija delavstvu še največ koristila ter mu pripomogla do boljšega obstanka, med tem ko so mu druge organizacije le škodovala. Mi nobenemu ne zapiramo vrat, temveč jih odpremo na stežaj vsakemu, ki hoče pošteno in resno sodelovati za obrambo svojih in naših pravic. Kar pride naj vsak in naj pomaga, pa bomo takoj zedinjeni. Organizacije niso odvisne od imena ali od posameznih oseb, marveč od sodelovanja vseh članov. Nikakor pa ne bomo dopustili, da zedinjujejo delavstvo ljudje, ki niso člani niti ene niti druge razredne organizacije, ker prav jasno vemo, kakšne interese da imajo na tem. Delavstvo stremi za skupnostjo, ne čakajte, da vas zedini kakšen voditelj, marveč vstopajte prostovoljno v organizacije in pomagajte pri delu za osvobođenje delavskega razreda, ker prava sloga jači, a gnila sloga tlači.

Zakaj nas sekirajo Čaruge? V narodni skupščini sta se sporekla opozicijski poslanec Miletič in radikalni poslanec dr. Milasinovič. V polni jezi je zabrusil Miletič dr. Milasinoviču senzacionalni vzklík v obraz: „Dr. Milasinovič je dal Čarugi člansko karto radikalne stranke. To karto so našli v žepu tega razbojnika, ko je bil prijet.“ Dr. Milasinovič je postal rdeč kakor rak in je bil zamašen! Izjavljamo da se nam na tem dogodku nič čudnega ne vidi. Stranka, ki pobira za denar peno vseh drugih strank je zmožna povečati se tudi na račun popularnih razbojnikov. Kakšna razlika pa je med kapitalistom in razbojnikom? Prvi si sme ropati in ubijati po zakonu in uživa zato veliko slave, čim hujše ropa, tem večjo slavo. Po navadi postane tudi minister ali kaj podobnega. Razbojnik po zakonu sicer ne sme ropati in ubijati, toda slavo uživa za svoja dejanja še večjo nego kapitalist. Tudi to se je že zgodilo, da so razbojnik postali ministri. Čemu bi se radikalna stranka žajimi enkrat ne poskusila? Eh, imamo jih više egzemplara!

Nov svetnik. Prejšnjo soboto se je pričelo v Vatikanu zborovanje, ki mu je namen proglasiti pokojnega papeža Pija X. za svetnika. Katolicizem ima svetnikov že skoro več kakor grehov na vesti, o, prav gotovo več, če pomislimo, da je že to smrten greh, če proglasiš kateregakoli človeka, pa naj ima še toliko zaslug, za več nego človeka, na pr. baš za svetnika. Pa kolikor ima katolicizem svetnikov, toliko mu v obratnem razmerju s svojim številom pomagajo. Nič namreč. Človeštvo postaja vseeno bolj zrelo in vedno bolj dostopno za to, da vrže cerkve in božje namestnike med staro šaro. Radovedni smo, če bo katolicizmu kaj pomagalo to, da bo imel sedaj enega uradnega svetnika več.

UTRINKI.

Oslu je podoben, kdor ne mara delati in čaka v lenobi, dokler ga palica ne prisili.

Trmastemu oslu je podoben, kdor rajši trpi udarce, samo da mu ni treba ubogati, čeprav mu vest pravi, da bi moral ubogati tudi brez udarcev.

Namesto da bi brcal sebe, brca v zrak. Ko od utrujenosti že ne more več brcati, palica pa še vedno tepe, potem šele potegne, da pa reši svojo „čast“ pravi, da je kriva njegovo narava, ki hrepeni po svobodi.

Revež, ki si suženj svobode, ker ne veš, da je svoboda samo ena: svoboda vesti.

Produkcija.

15. tm. je zagledal luč sveta list pod zgornjim imenom, katerega je začel izdajati g. minister na razp. Anton Kristan. Uvodoma razpravlja o pomenu produkcije, na znotranji strani pa nosi par sto podpisov iz raznih krajev Slovenije, tako tudi iz Ljubljane in okolice, med drugim tudi moj podpis. No, na ta način, kakor ste dobili mojega, dobite na Slovenskem lahko 10.000 podpisov. Kajti vsak proletarec, ki kolkaj misli, bo podpisal, da je potrebno začeti čimprej z lastno produkcijo. Toda, da boste moj podpis zlorabljali za ustanovitev Kristanove „Produkcije“, tega nisem pričakoval. Saj sem o dotičnem sestanku takoj poročal v „Napreju“ in povedal svoje mnenje dovolj jasno! [Res je, pogled „Naprej“ 20. jan. med dopisi. Op. ur.] Zdaj pa vidim svoj podpis v Kristanovem listu in se kot delavec stoječ na razrednem stališču, stramujem, da stoji moje ime zraven zveličarjev proletariata, kakor je Vladislav Fabjančič, ki je še pred dobrim letom ob času volitev v ljublj. občinski svet zmerjal nas za bele gardiste in Kristanovce, in ob volitvah v narodno skupščino kot pristen enotnofrontar nas po shodih z istimi izrazi imenoval. Nadalje je tam podpisan tudi poverjenik za socialno skrb za časa narodne vlade in sedanjí ravnatelj oblačilnice Albin Prepeluh [psevdonim Abditus], ki je preje tituliral sedanjega prijatelja in tovariša v upravnem svetu Blasnikove tiskarne za mokarja. Tako se nahaja še nekaj takih značajnežev s svojimi podpisi med poštenimi, ne pa zavednimi delavci.

Sodrugí. s tem je podan živ dokaz, da gre naša stranka taktično in programatično v pravem pravcu za bodočo socialistično družbo, ker se sedaj proti nam združujejo vsi lažisocialistični generali brez armade s konsumskim generalnim štabom. Tako so se združili zapuščení generali raznih si nasprotujočih frakcij in zraven so tudi komunisti Fabjančič, Klemenčič in nekdanji komunist in centrumaš

bivši poslanec, sedanji Korunovec in Kristanovec ob enem R. Golouh. Sedaj je še njih torišče Konsumno društvo za Slovenijo in tudi tu morda ne bodo dolgo imeli zavetja, zato je že v društvenem glasilu „Konsumentu“ napisal Anton Kristan mali poziv na kmetsko in ročno delavstvo za skupen nastop in enako pa tudi Fabjančič in Klemenčič v Delavskih novicah za poljedelske in ročne delavce.

Gospodje generali, tudi tu Vam ne bo sreča mila med kmečkim proletariatom, ker Vas bo tudi ta kmalu spoznal, kakor Vas je industrijski proletarijat, nikoli več se vam ne povrnejo leta pred vojno, med njo in po prevratu do leta 1920, ko Vam je vse slepo verjelo, industrijsko in kmetijsko delavno ljudstvo, ker ste ga tako ostrigli in prevarali, da Vam ne bo verjel, Tudi to ne bo več vlečko, če je šel Kristan kot dober socialist in republikanec iskati v Beograd h kralju protektorat za Vašo zvezo.

Tako združuje naš boj vse te generale v enotno fronto, kmalu jim sledijo še ostali Korunovci Korun, Koren, Uratnik in Svetek s Čobalom, kakor so že dobro pokazali v zadnjem „Socialistu“ št. 7, kjer se bori Uratnik proti Kristanu z istimi sredstvi, kakršne njemu očita. Tako glede Blasnikove tiskarne pravi, da bo jamčil za 160.000 K Čobal, torej oseba, ne organizacije, dalje mu našteva razne nečedne špekulacije pri Nakupovalni, kateri je napravil 3 milijone škode, pripomni pa takoj zraven, da so Nakupovalno rešili v enem letu in prigrisodarili 5 milijonov kron.

Torej gospodje, v enem letu ste ostrigli in izmokli to delavno paro oziroma nas konsumente za 8 milijonov kron in to še takrat, ko je bila krona več vredna ko danes dinar, torej ista dela, ista sredstva. Ene vrste ptiči skupaj lete.

Ves Vaš boj proti Kristanu je le pesek v oči delavstvu, jezni ste pa, ker Vam ni dal finančne podpore, kakor Uratnik sam priznava.

Slutite pa že, gospodje generali brez armade, kaj Vam preti, zato to silno otepanje. Prav, da ste že poslali Fabjančiča v ljubljanski mestni arhiv, da si naredi prostor in ga tudi za Vas pripravi, kajti tudi Vas bo delavstvo poslalo v arhiv, ker za drugega niste.

Če operirajo Svetek in razni drugi Korunovci z mojim podpisom, češ, da sodelujem s Kristanom, čeprav sem član načelstva naše SSJ in zadruga Sloge, delajo le demagogijo, ker vedo, da ni tako. S tem, da sem dal podpis za lastno produkcijo proletariata, še nikakor nisem prevzel nobene odgovornosti napram Kristanovi „Produkciji“ kakor Vaši ljudje, ki jih je kar osem podpisanih kot proponenti na raznoženi okrožnici z 8. jan. s Kristanom vred! N. pr. Golouh, Ig. Mihevc, Hladnik, Selan itd. Zakaj pa operirate s tem po shodih, zakaj ne napišete tega v „Socialistu“? Mislim da zato ne, ker ste diplomatje, saj Vas, gg. Svetek in Uratnik, do dobra poznam, Vas in Vašo diplomacijo, še z marihorske konference 21. I. 1923 ob času volitev.

Karol Kisovec,

Ljubljana, državni kolodvor.

SEJA CELJSKEGA OBČINSKEGA SVETA 11. FEBRUARJA 1924.

Iz gole radovednosti, kako se občinski močje med seboj lasajo, sem obiskal to sejo. Kot Celjanu mi je znano, da gospodarstvo v celjski občini demokratije in narodni socialisti, ki so združeni v gnili koaliciji, njim nasproti so socialisti Korenovcega kova in „Naprejeve“ smeri, in pa še gnilejši od koalicije — klerikalci. Interese, ki jih vsaka posamezna teh strank zastopa, poznamo, vseeno pa vam hočem orisati stvari, ki sem jih na tej seji videl in slišal.

Na dnevnem redu je bila tudi resolucija o stanovanjskem vprašanju, katero je Koren v imenu organizacije stanovanjskih najemnikov na zadnji seji predlagal občinskemu svetu. Resolucija vsebuje podrobne nasvete za rešitev stanovanjske miselnosti in občinski svet bi jo naj sprejel za svojo in jo kot javna korporacija predlagal ministru za socialno politiko.

Jasno je bilo, da se bodo proti tej resoluciji izjavili zastopniki vseh meščanskih strank, nejasnost je bila le glede narodnih socijev. Tem je bilo težko upreti se resoluciji, ker bi se s tem dejanjem zamerili stanovanjskim najemnikom. V zadregi so vsi skupaj ves mesec iskali izhoda in so ga končno našli. Resolucijo so ti združeni gospodje razmesarili, vzeli iz nje nekaj podrobnih zahtev stanov. najemnikov, takoj zraven pa podtaknili neke „upravičene“ zahteve hišnih posestnikov. Z eno advokatsko potezo so spremenili vse: lačni volk — najemniki — naj bi dobili svoje, kljub temu pa naj bi ostala koza cela, koza — to so neupravičeni dobički hišnih posestnikov — Vprašujem se, je li mogoče zadovoljiti sočasno dve stranki, ki se med seboj borita, ena za svoje pravice kot človek, druga kot lenuh in izkoriščevalec za svoj neupravičeni dobiček.

Zakaj igrajo ti gospodje takšno dvorezno politiko? Ko so bile volitve, so lovili vsi volilne kalinke pri vseh: pri najemnikih in pri posestnikih. Če torej hočejo, da jim pojdejo pri bližnjih volitvah zopet oboji na lim, izkoriščevalci in izkoriščanci, — prikrašteni bodo seveda zadnji — morajo kazati na obe strani priljubljen obraz.

Narodnim socialcem bi res ne bilo treba ogrevati se za hišne posestnike, storili so to torej zato, da ostanejo v lepi slogi z demokrati, ali pa da bodo mogli pri prihodnjih volitvah tudi oni na obeh straneh loviti kroglice.

Demokratije so to svojo obveznost utemeljevali s tem, da so tudi hišni posestniki uboga para, ker jim njihove hiše itak nič ne nesejo itd. Eden je celo omenil, da preti nevarnost da ti revčki nekaj napravijo. Misli sem si: Menda vendar ne mislijo na socialno revolucijo.

Resolucija stanovanjskih najemnikov, ki so jo podpirali samo socialisti, je torej propadla v prilog dvorezni resoluciji, ki so jo sestavili demokrati in narodni socialisti ter z vsemi štirimi podprli klerikalci. Samo eden med vsemi temi je imel pogum odkrito zagovarjati hišne posestnike, tega pozdravljam, ker bo z njim boj krajši in lažji.

Po sprejetju te „resolucije“ so se z demokratske strani oglašali glasovi, ki so naplašali, da je po petih letih že čas za upostavitve predvojnih razmer tudi v stanovanjskem vprašanju, to se pravi, da bi bil že čas svobodne trgovine s stanovanji, čas svobodnega poganjanja najemnikov iz stanovanj, čas, ko se dobe stanovanja le za visoke vsote denarja, reveži pa se mečejo na cesto. Vsi razen socialistov so se vneli za to misel. Torej nam povedujete boj tudi na tej črti! Prav imate, Tudi za Vas bo prišel čas, ko bo mera našega potrpljenja polna, kakor je prišel za fevdalce. Sami nas silite k rešitvi stanovanjskega vprašanja, pa brez resolucij in tudi brez zakonov.

Da je večina odbora res „socialno čuteča“, je hotela dokazati tudi s tem, da bo uvedla za Celje in okolico mestno zastavljalnico, ki bi naj poslovala po vzorcu ljubljanske. Za kapitaliste ali nemisleče ljudi je tu vse v redu, za nas pa ne. In sicer zato ne, ker hoče občina, kakor sem posnel iz govora tozadevnega referenta, pri tej zadevi umazano živeti na račun za vsepovsod tepenih in izkoriščanih. Drugič pa smo nasproti zastavljalnici že iz načelnega stališča, ker hočemo kot naprednjaki odpraviti neenakost med ljudstvom s tem, da odpravljamo času neprimerna sredstva za boljšanje gmočnih razmer.

Svoječasno so opravljali zastavljalne posle posamezni oderuhi, ki so ljudi umazano izžemali in so bili vsepovsod osovraženi; sedaj po mnenju „napredne“ demokracije pa naj ta oderuški posel prevzamejo občine. [Tako socializacijo bi si marsikdo želel, ki bi rad živel na tui račun. Op. ur.] Kdor pozna zastavljalnico, ve, kaj se to pravi: Visoke obresti je treba plačevati, če pa pravočasno ne plačaš, ti prodajo zastavljene predmete pod ceno, ker je stvar manj vredna, če je bila že v čegarkoli posesti.

Zastavljalnica pa so vabljuje tudi za pijance in zapravljeve. Pijancu se zdi le škoda, nesti svoje hlače k starinarju, ki mu da zanje enkrat za vselej 1/2 l. žganja, med tem ko dobi v zastavljalnici isto toliko žganja ali pa celo več na posodo. Kapitalistični moralisti pravijo, da je boljše, če je stvar zastavil, kakor da bi jo prodal, mi pa trdimo, da je ohoje slabo, pijancu se ne sme nuditi ne ena ne druga prilika, ker ga tudi z zastavljalnico ne bomo spravili na pravo pot.

Namesto da se občinski očetje torej pobrigajo za čim temeljitejšo odpravo socialne neenakosti, pa gledajo, kako bi mogli občane še bolj izžemati in konstatirati moram, da se temu škandaloznemu početju ni uprl niti en občinski zastopnik, niti v opoziciji ga ni bilo. Čemu ne nudit, gospodje, če ste res tako „socialno čuteči“, revnim slojem recimo na njihove plače rajši brezobrestno ali na nizke obresti posojila? Ali mislite, da potrebuje posojila le oni, ki ima kaj za zastavljalnico?

Na dnevnem redu je bila tokrat tudi debata o delavnem redu v elektrarni. Da ni bila debata o tem vprašanju med delavskimi zastopniki in zastopniki delodajalcev takšna, kakršna bi morala biti, je krivda ta, da delavski zastopniki po večini niso delavci, marveč delodajalci, in torej ne občutijo težnj delavskega stanu tako kakor delavci sami. Za delavske pravice je nastopil le eden, ki pa je zastopal svoje stališče le v celoti. Detaljna debata je bila jako klaverna radi nenavzočnosti tistega, ki je že v odseku zastopal svoje delavsko stališče.

Na tem mestu moram grajati zastopnike SSJ, katerih večina ni upravičena zastopati delavski stan. Brez klubovih sej, brez sodelovanja delavskih občinskih zastopnikov v delavskih organizacijah ne bodo ti zastopniki nikdar delali tega, kar delavstvo zahteva. V današnjem klubu SSJ je večina takšnih, ki samo kimajo in na nič ne mislijo. So pa kimavci tudi v meščanskih klubih, samo da ti vedo, zakaj so kimavci, namreč zato, da ne ovirajo svobodnega izžemanja (lačene in bičane mase, ali pa, da sami sebe ne izpostavljajo sovražstvu kateregakoli sloja. So celo taki med njimi, ki glasujejo pri enem predlogu za in proti. Posebno mi je ugajalo glasovanje o podrobnih stvareh, ki so jih predlagali referenti posameznih odsekov. Nekateri odborniki radi pozne nočne ure dremajo, drugi brusijo svoje nože, zopet drugi se glasno razgovarjajo, v tem trušču pa govori referat in predlaga predloge; te predloge odborniki drugega za drugim ali odobri ali odklonijo, kakor so pač predlagani [bržčas kakor je pač referent, ki jih predlaga, kaj ne? Op. ur.] Kak strelo.

vod še zbudi pozornost, to pa zato, ker je eden gospodov vzkliknil, da se je strele treba bati.

Rečem vam, da je taka seja nekaj, kar posebno kritičnemu očesu in ušesu direktno ugaja. To je brezplačna ljudska predstava, žal, da jo ljudje premalo posejajo. Ljudski zastopniki v občinah so prepuščeni samim sebi, namesto da bi ljudstvo njihovo delo nadziralo s posejanjem javnih občinskih sej. Mnogo bi bilo drugače, če bi bili občani priče vsega, kar se godi v sejnih dvorinah. Dvorane bi občina sicer morala razširiti, toda v veljavo bi stopila volja ljudstva samega. Seveda je zato treba več zanimanja in več dela, predvsem pa več čitanja. Prišel bo čas prevrata — kakršen je bil I. 1918 — a našel nas bo zopet neprigravljeni, če se ne bomo že sedaj bolj brigali za svoje pravice. C.B.

KAJ JE GOLŠA?

Golša ali krof je bil predmet nedavnega radio-predavanja Dr. Edwarda S. Godfreyja, člana zdravstvenega odseka države New York. So kraji, kjer je golšavost jako razširjena. Tudi v našem narodu ta bolezen ni redka.

Golša nastane radi razširjenja ščitne žleze na vratu. Ta žleza je spredaj na vratu in je po obliki nekoliko podobna telovadni ročki. Po ena kroglica ali vrečica je ob vsaki strani sapnika in prečni trak ob sprednji strani sapnika spaja obe vrečici. Ta žleza ima mnogo votlin, napolnjenih z gosto tekočino („koloid“). Ta se počasi izliva v krvni tok in ima velik vpliv na človekovo zdravje. Od nje je zlasti odvisno, v kaki meri telo uporablja svoje kurivo.

Dokler ščitna žleza deluje normalno, se človek niti ne zaveda, da jo ima. Težave začnejo, čim žleza izločuje preveč ali premalo tekočine. V prvem slučaju se pojavlja značilna niz simptomov (silno utripanje srca, drgetanje mišic, nervoznost in prebavne težave). Dostikrat se žleza nekoliko razširi in v takem slučaju se oči izbulijo.

Če pa ščitna žleza ne oddaja zadosti tekočine, nastane neko zavlačenje vsega telesnega obrata. Telo in tudi um bolj počasi deluje. Če se to pojavi pri mladih otrocih, postanejo „kreteni“. Pritlikavi so, dostikrat pokveke in čestokrat idioti. V nekaterih delih sveta — zlasti na Alpah in v Himalajskem pogorju — so kreteni mnogoštevilni.

Našli so, da vsebuje ščitna žleza ves jod, kar ga je v telesu. Če žleza ne izliva v telo zadosti joda, kolikor ga je treba za njegove potrebe, ali če telo uporablja jod hitreje, kakor ga žleza oddaja, nastane enostavna golšavost ali razširjenje žleze.

Dočim je v nekaterih krajih golša jako navadna stvar, je v drugih krajih skoraj neznana. Zdi se, da se golšavost pojavlja posebno v onih krajih, kjer je premalo joda v zraku, vodi ali hranilih. To domnevo potrjuje dejstvo, da je golšavost jako redka v pomorskih pokrajinah, ker se v ribji hrani in v morskem zraku nahaja prav majhna, toda zadostna količina joda.

Da preprečimo golšo, so zdravniške oblasti onih okrajev, kjer se golša rada pojavlja, dale zavzivali jod z dobrim uspehom. Količina joda, potrebna za preprečitev običajne golše, je jako malenkostna, tako da ne more škoditi nikomur. V Avstriji oddaja vlada za preprečenje golšavosti navadno kuhinjsko sol, ki vsebuje silno majhno, a dovoljno količino joda. Ta sol se rabi kakor navadna.

Dr. Godfrey pravi, da so bile posledice tega umetnega zalaganja z jodom brez izjeme uspešne za preprečitev golšavosti. Sviri pa, naj nikdo ne skuša vporabiti ta lek na svojo roko, kajti jod je v večji količini nevaren in škodljiv. — [F.L.I.S.]

Bolečine? V obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vi se bodele čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter že čez 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnate ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev z 10% doplačilom razpošilja: lekarnar Evgen V. Feller, Stučica Donja, Elzatr št. 252 Hrvatsko.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)

Tiskarna bratov Rumpel v Krškem.

(120)

Primate

in izkoristite ugodno priliko kar darujete v Celje in nakupite si v veletrgovini R. Stermeckl, Celje

SUKNA

in kamgarna za moške, volne, cežne, platna, cefira, hladovine in druge manufakturne robe. Zaloga veljkanska.

Cene čudovito nizke, ter si radi tega ogromno denarja prihranite. — Trgovci angros cene.

Čenik Zastojni!

